

Unge og erhvervsuddannelsessystemet - set fra udkanten

Karin Topsø Larsen
Ph.d. studerende

Center for Regional- og Turismeforskning, Bornholm

Local and Regional Development
Institut for Planlægning
Aalborg Universitet

Introduktion til mig og til opgaven

- Bor på Bornholm tilknyttet Center for Regional- og Turismeforskning
- Er gået i gang med et ph.d. studie ved AAU. Studiet er støttet af Region Nordjylland, AAU, Center for Regional- og Turismeforskning samt Bornholms Regionskommune.
- Gennem mit tidligere arbejde ved Bornholms Akademi blev jeg særligt opmærksom på udfordringerne ved at udbyde erhvervsuddannelser i yderområder (volumen og praktikpladser)
- Overordnet spørgsmål: som beboer i et yderområde er jeg både personligt og forskningsmæssigt interesseret i at studere hvem der skal bo og arbejde i de danske yderområder i fremtiden?

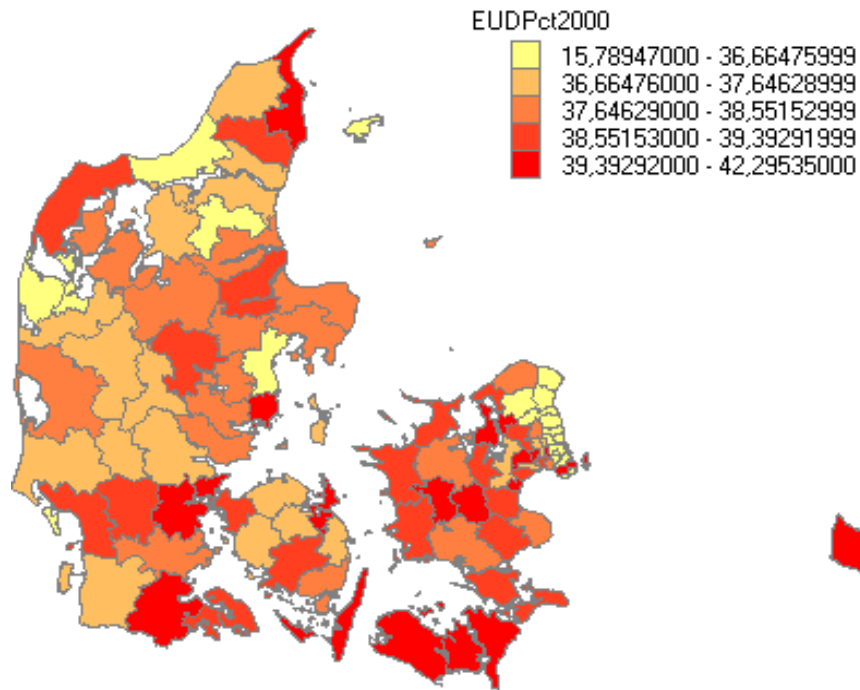
Problemstillinger

- Erhvervsuddannede udgør en væsentlig andel af den uddannede arbejdskraft i danske yderområder i dag
- Færre og færre unge vælger en erhvervsuddannelse (19/ 74 %) og frafaldsprocenten er høj
- Kombination af aldring blandt de faglærte, unges fraflytning samt valg af andre uddannelser forventes, trods nedgang i antallet af arbejdspladser, at føre til manglen på faglært/ kvalificeret arbejdskraft i danske yderområder i en nær fremtid

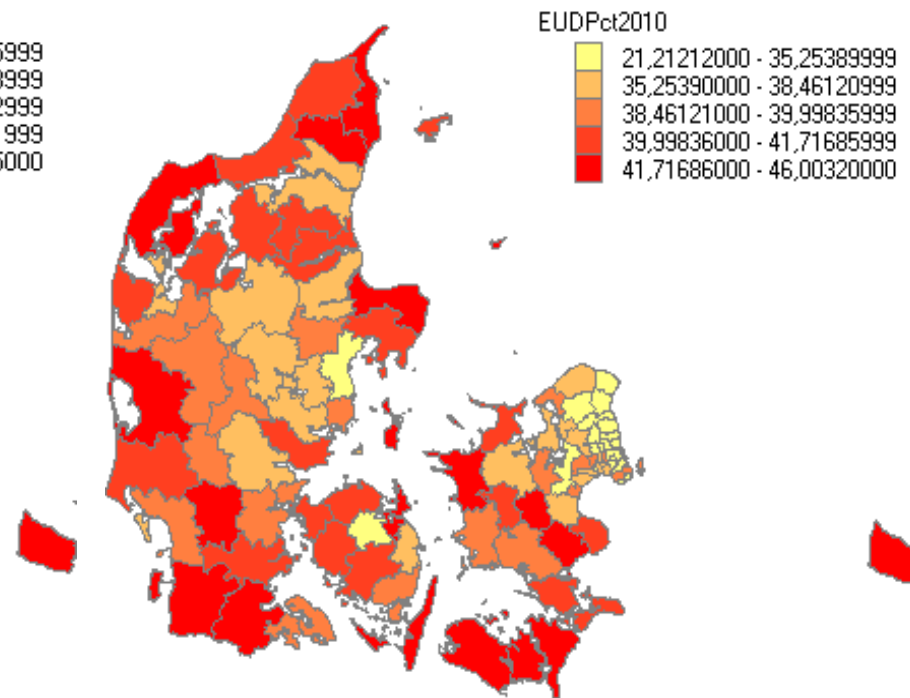
Tabel 1: Frafaldsprocenter på henholdsvis de gymnasiale og de erhvervsfaglige uddannelser

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Gymnasiale uddannelser	16 %	15 %	14 %	13 %	13 %	14 %	13 %
Erhvervsfaglige uddannelser	44 %	44 %	43 %	44 %	46 %	46 %	48 %

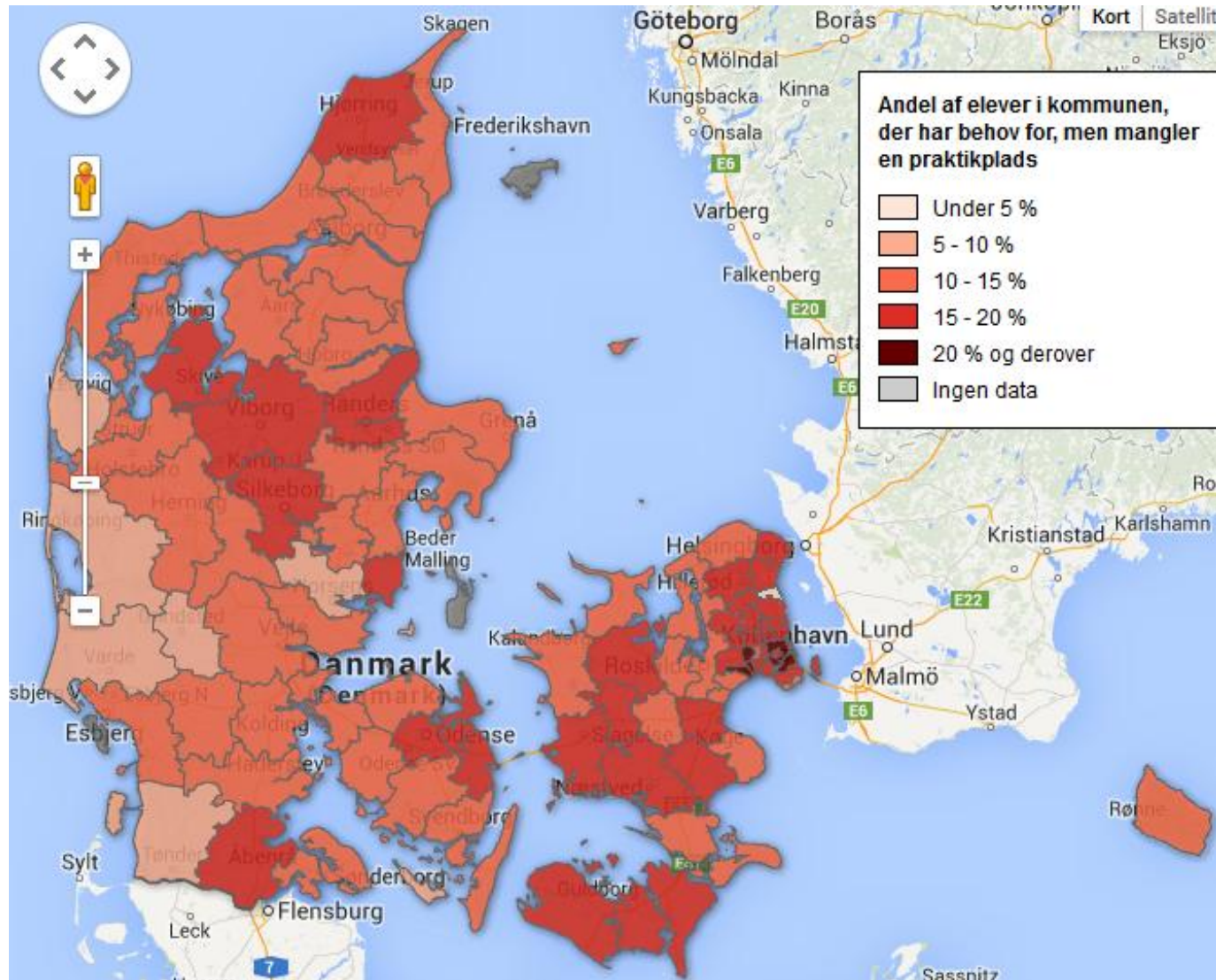
Andel beskæftigede med EUD som højst gennemførte uddannelse 2000



Andel beskæftigede med EUD som højst gennemførte uddannelse 2010



Andel elever der søger en praktikplads, men ikke har fået én, juli 2013



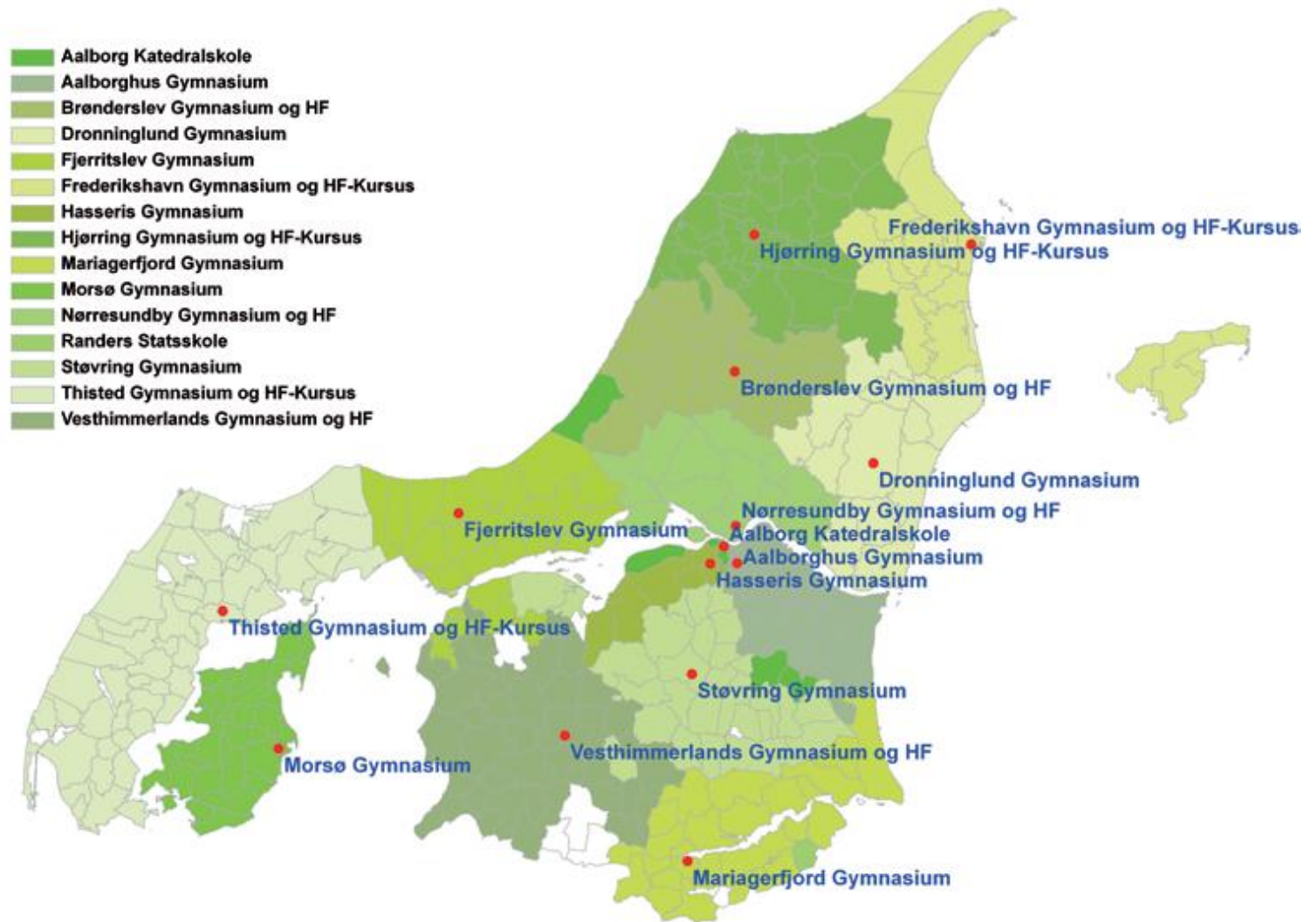
Forskningsspørgsmål

- Hvilken betydning har det geografiske udbudsmønster i erhvervsuddannelsessystemet (skole og praktikpladser) for unge fra de danske udkantsområder og deres valg af uddannelse, forestillinger om arbejdsliv samt bosætningsplaner?
 - At vælge en (erhvervs)uddannelse
 - At vælge bopæl/ arbejdssted
 - Krav om mobilitet i tidlig alder

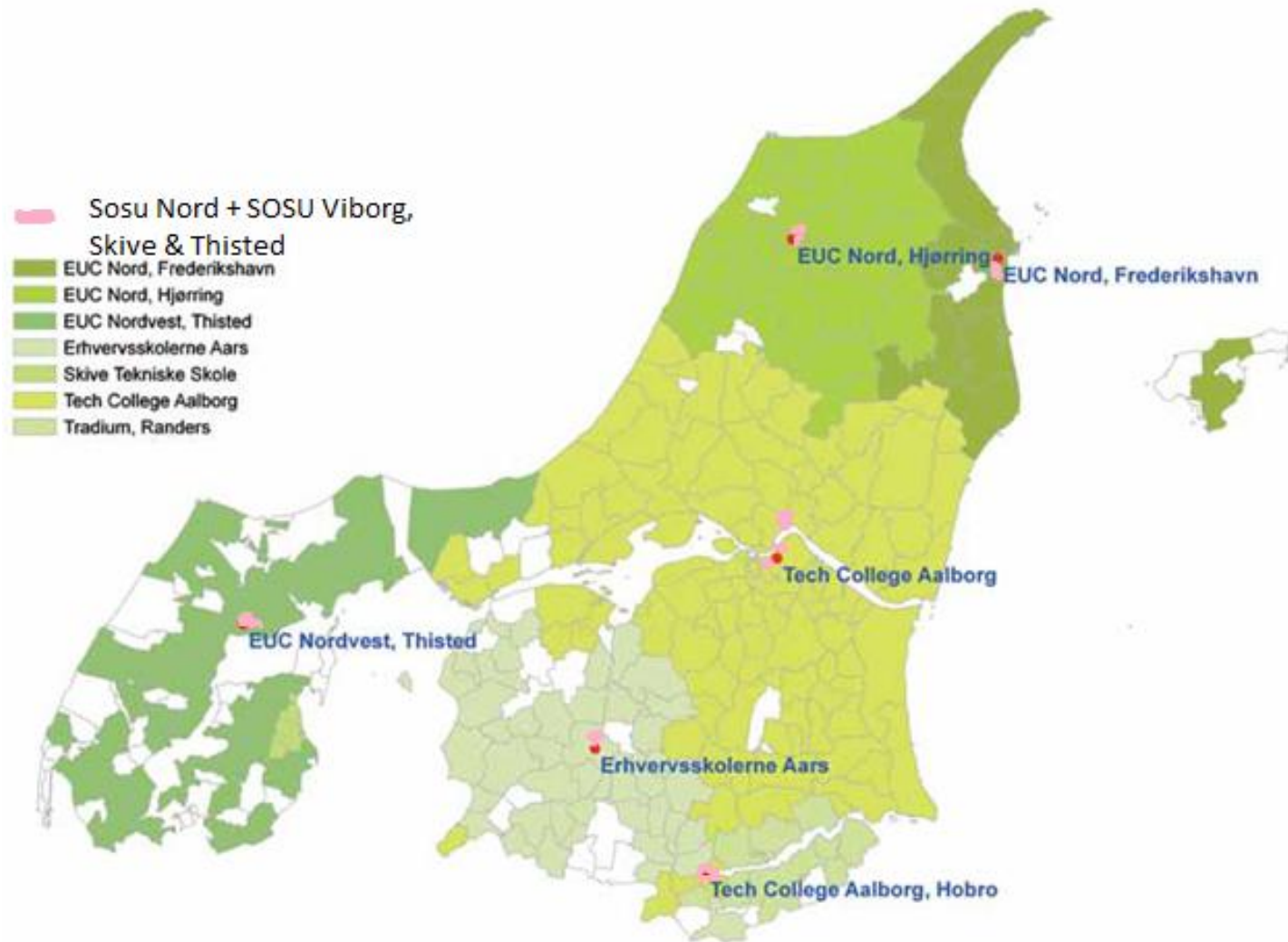
Planlagte undersøgelsesmetoder

- Kortlægning af det geografiske udbudsmønster i det danske erhvervsuddannelsessystem med fokus på udvalgte yderområder
- Register-data baseret forløbsanalyse af de unges veje gennem erhvervsuddannelsessystemet samt deres flyttemønstre
- Interviewundersøgelse blandt unge fra danske yderområder om deres tilknytning til sted, fællesskaber, uddannelsesvalg og forestillinger om arbejdsliv og bopælspræferencer.
- Jammerbugt, Thisted, Frederikshavn og Bornholm

Adgang til stx i RN



Sosu i Region Nordjylland



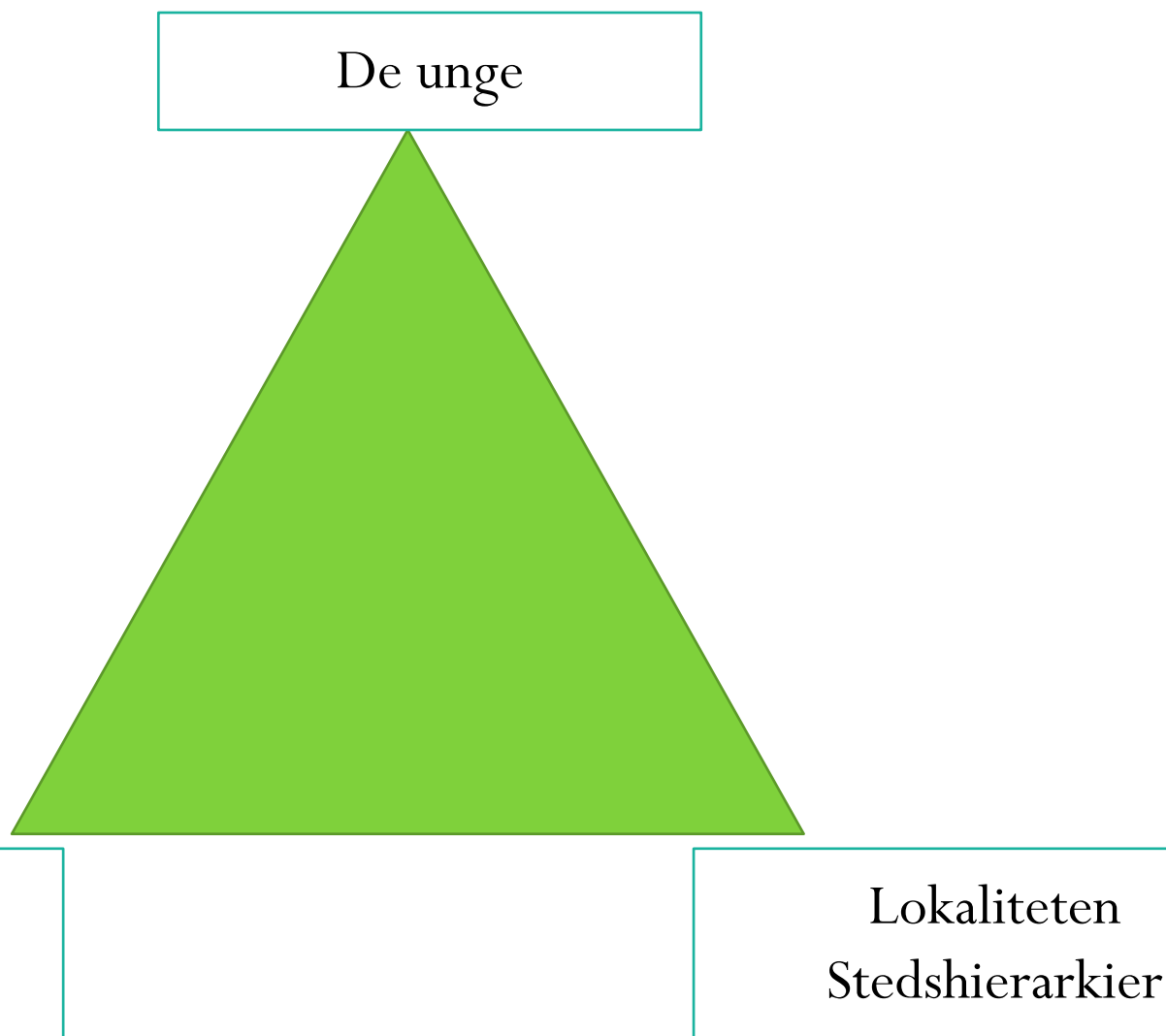
Bornholm: bliv eller flyt!

- 2001 til 2011 i alt 873 bornholmer (svarende til et 79 personer om året) der er påbegyndt et grundforløb ovre.
 - Alle slags, men tendens til, at det er de fag, der ikke udbydes på Bornholm eller hvor der er få hovedforløb
- Samlet set har 1243 bornholmske elever i perioden fra 2001 til 2011 påbegyndt et hovedforløb uden for Bornholm, svarende til 113 elever årligt. Antalsmæssigt er det Handel og kontor samt elektriker der dominerer, men også gastronom samt landbrugsuddannelse vejer tungt.

Mine eksempler/ cases

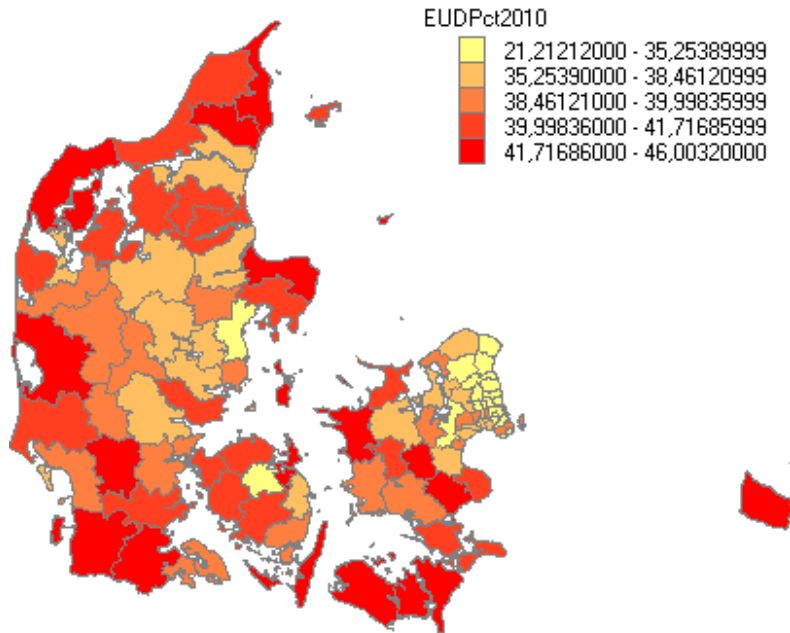
- Indgang: Dyr, planter & natur
 - Hovedforløb: Landbrugsuddannelsen
- Indgang: Bygge og Anlæg
 - Hovedforløb: Byggefagenes Træuddannelse (tømrer)
- Indgang: Produktion og udvikling
 - Hovedforløb: Smedeuddannelser
- Indgang: Sundhed, omsorg og pædagogik
 - Hovedforløb: social- og sundhedsuddannelsen

Hvad er uddannelsesgeografi?



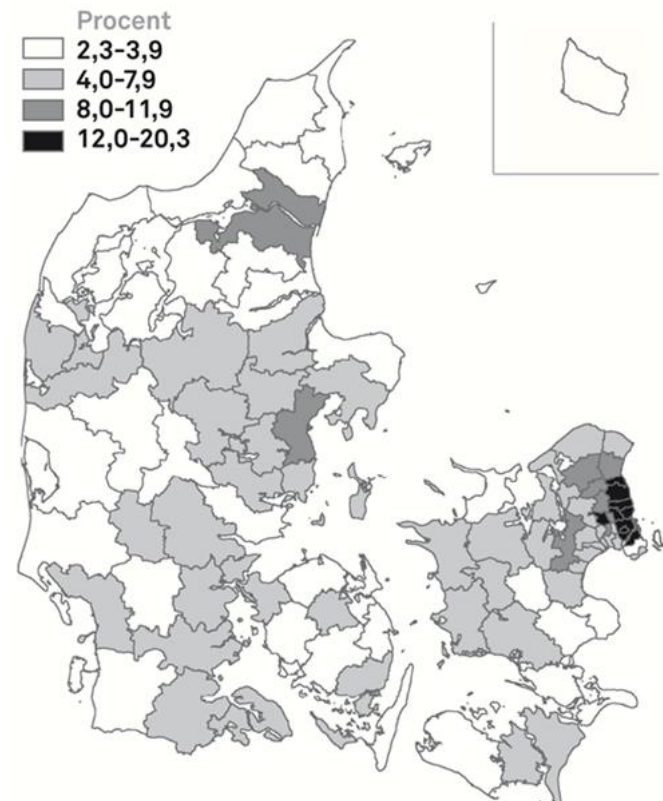
Produktionsarbejde og vidensarbejde

EUD 2010

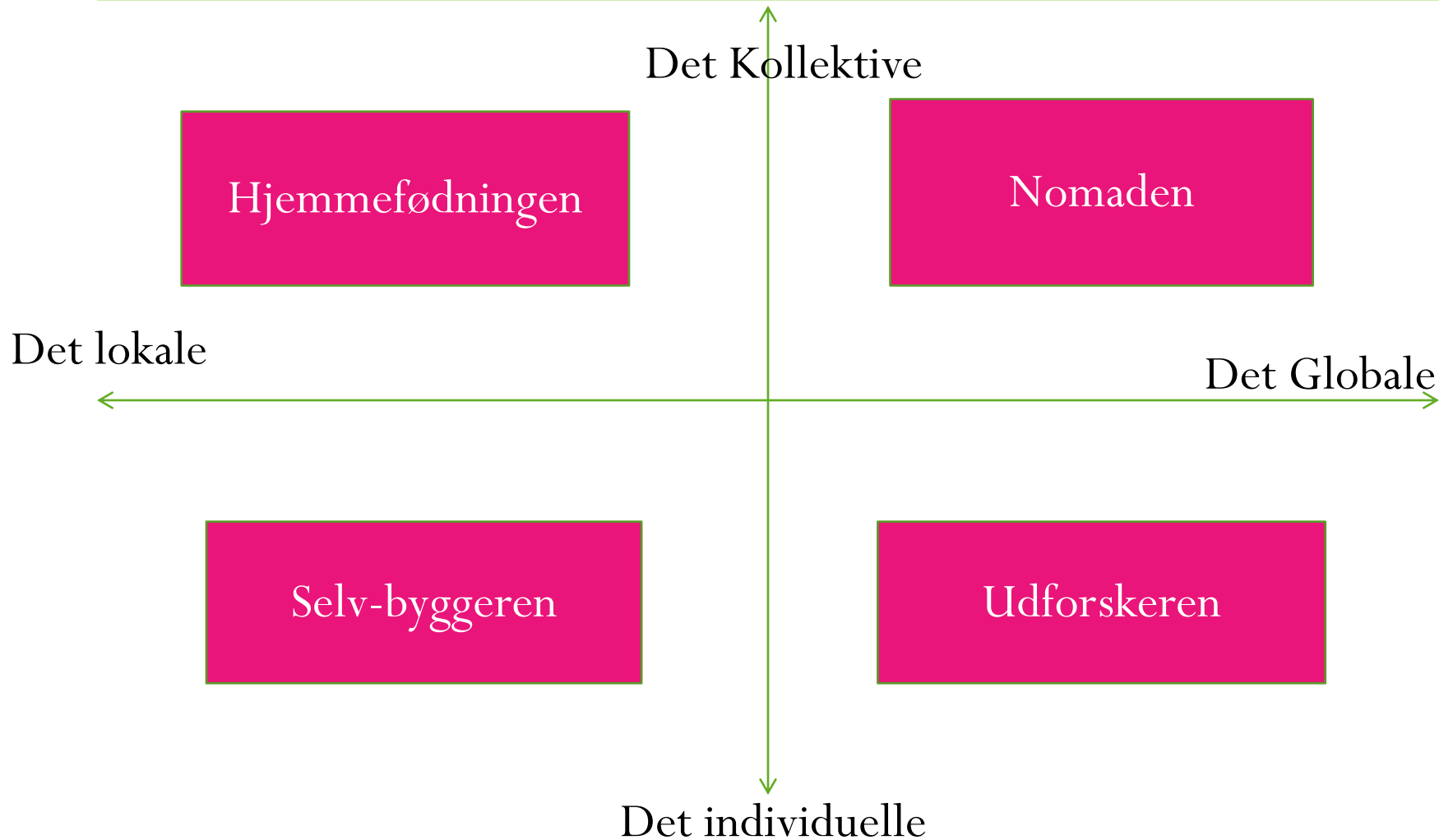


LVU 2009

Andelen af beskæftigede med længere videregående uddannelse* fordelt efter arbejdskommune.




”Udkantsunge” Beck & Ebbensgaard



EUD – spændinger og den danske model

AMU-ificering
Markedsstyret
UK, USA, Japan

Gymnasieficering
Statsstyret
Frankrig, Sverige



Den danske model
Vekselluddannelser
Det faglige selvstyre
DK, Tyskland, (Svejts)

Perspektiver

- Det geografiske aspekt af adgang til uddannelse, især med fokus på erhvervsuddannelserne skal adresseres i en reform af erhvervsuddannelserne. Der er allerede stor mobilitet i EUD. Så måske ikke: learning to leave, men måske learning to move.
- Systemer der støtter de unge i at gennemføre en ungdomsuddannelse, som kræver høj mobilitet
- Krisen i erhvervsuddannelserne handler i høj grad om strukturelle ændringer i overgangen fra et produktionssamfund til et videnssamfund. Derfor er der også behov for at undersøge de virksomheder som ligger i yderområder og deres integration i videnssamfundet. Det faglige selvstyre i videnssamfundet.
- Jeg har talt meget om strukturer. Det er dog de unge der er udgangspunktet – læring kan ikke tvinges og de unge kan altid stemme med fødderne.